

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולין.....1
- ב. גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין ... בגר שנתגירו בניו ובנותיו עמו ... הגדילו יכולין למחות ... כיון שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה שוב אינה יכולה למחות.....2
- ג. אימוץ ילדים גוים.....3
- ד. הגדול שבא על הקטנה וקטן שבא על הגדולה ... כתובתן מאתים.....5
- ה. מוכת עין כתובתה מנה בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן הנישואין כתובתן מנה..5
- ו. הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו יתירות על בנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מנה ואין להן טענת בתולין.....6
- ז. כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה ... ולא כלום נמצאת מוכת עין יש לה כתובה מנה 6

דף יא.

א. הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולין

גיורת¹, ושבויה, ושפחה, שנתגירו ושנפדו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים, שאפילו יש צד שנבעלו בעודן גויות, ושבויות, ושפחות, בתולותיהן חוזרות, שכל שנבעלה פחותות משלש שנים, בתולותיה חוזרות ויש לה טענת בתולים.

אולם לגיורת, לא ישלם את הכתובה בכסף או שוה כסף², שמא תחזור בה מגירותה כשתגדל כמבואר להלן, אלא ישלם לה בקרקע.

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז סז ג

² כתב הב"ח כשגירשה בקמנותה לא יהבינן לה עד דגדלה ונהגה מנהג יהדות דילמא ממחיא ואכלה בגיורתה כדאי' בש"ס דף י"א. (ועיין בשטמ"ק שאף רבא מודה לזה, ועיין חידושי הרי"מ בשו"ע כאן) ונראה דלכך השמיטוהו הפוסקים משום דקי"ל דכתובה אינה ניגבית אלא ממקרקעי ולא שייך הקדש שאינה יכולה למכור עד דגדלה ונהגה מנהג יהדות דאם תמחה אח"כ מכירתה בטילה למפרע ותחזור קרקע לבעל, ולדידן

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

**ב. גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין ... בגר שנתגיירו
בניו ובנותיו עמו ... הגדילו יכולין למחות ... כיון
שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה שוב אינה יכולה למחות**

גוי קטן³ אם יש לו אב יכול לגייר אותו, חזקה שנוח לו במה שעושה עבורו אביו.

ואם אין לו אב ובא להתגייר מרצונו⁴, או אמו מביאתו להתגייר בית דין מגיירין אותו, שיהיו שלשה בטבילתו כדין כל טבילת גר שצריכים שלשה, והרי הוא גר על ידיהם, שהם נעשים לו אב, ואף על גב שדעת קטן אינו כלום, הגירות זכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו⁵.

בין שגיירוהו אביו בין שגיירוהו בית דין יכול למחות משיגדיל, וכן אם מיחה כשהיה קטן ועמד במחאתו עד שהגדיל, כשהוא מוחה כשיגדיל הרי הוא כאילו לא נתגייר מעולם, שהרי רואים אנו למפרע שאין נח לו במה שפעל עבורו אביו ולא במעשה בית דין, ואין דינו כישראל משומד אלא גוי גמור, ואם קידש אשה לאחר שמיחה אין ממשות בקידושו. ומכיון שנעקר הגירות למפרע יין שנגע בו קודם מחאתו הוא ככל מגע עובר כוכבים קטן ביין שלנו, ואם בא על בת ישראל בהיותו בן ט' נפסלה מהכהונה⁶.

במה דברים אמורים כשלא נהג מנהג יחדות משהגדיל, אבל נהג מנהג יחדות משהגדיל שוב אינו יכול למחות שהרי גילה דעתו שנח לו בגירות, ואם שוב חוזר לסורו הרי הוא כישראל משומד, שאף על פי שחטא ישראל הוא וקידושו קידושין.

דאף לאחר תקנת הגאונים דכתובה גובה ממטלטלי מ"מ רשות ביד הבעל לסלקה בקרקע כדאי' ריש סי' ק'. הפלאה קונטרס אחרון שם

³ שו"ע ונו"כ יו"ד רסח ז

⁴ אך שלא מרצונו אינה גירות אפילו כשיד ישראל תקיפה על האומות. ש"ך שם טז

⁵ מרש"י בסוגייתו משמע שאינו אלא גירות דרבנן לענין שלא יאסור מגעו יין וכדומה. ודעת תוס' שהרי זו גירות גמורה מן התורה ועיין גליון מהרש"א שכתב והנה בחגיע לעונת נדרים דתרומתו תרומה (עיין רמב"ם פרק ד' מתרומות הלכה ה') משמע ברש"י בבבא מציעא סוף דף ע"א דיש לו שליחות, וכן כתב מהרש"א גיטין ס"ה א' על תוספות ד"ה ופדו, ואם כן יש לומר דגם לרש"י (דכתב דהוי גר רק לענין מגע ביין) הוי גר גמור. והרש"י ושו"מ, עיין חו"מ סימן רמ"ג [סעיף ט"ז] וזו בדברי בעל הלכות גדולות [סימן ח עמוד קנז] שהביא הטור כאן [עמוד קצא] משמע דיש חילוק בינם לקטן

⁶ אך אנו אין צריכין לחוש לזה כלל שמא ימחה ולכן מברכין בשעת טבילה ומניחין אותו ליגע ביין או להנשא לאיש או לישא ישראלית כו'. בתשובת ח"ס סימן רנ"ג ודלא כמאירי בסוגייתו שאין מגעו אוסר.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

י"א⁷ שמחאתו אינה אלא אם מוחה מקטנותו⁸ כשבא לכלל דעת עד שעה אחת אחר שיגדיל ואם עומד במחאתו יכול לחזור בו ואם נתרצה באותו שעה אינו יכול לחזור בו וי"א⁹ שמחאתו מחאה רק לאחר שגדל והזהירוהו על המעות, ובאותו שעה יש לו למחות, ושוב אינו יכול למחות, אבל אם לא הודיעוהו אף על פי שהגדיל יכול למחות. וי"א¹⁰ שכל זמן שלא עשה מעשה יהודי בגדלותו יכול למחות, וכשעשה מעשה יהודי אינו יכול למחות. וכן נראה דעת השו"ע.

אם נתגייר הוא ואביו יחדיו אינו יכול למחות.¹¹

ג. אימוץ ילדים גוים

לכתחילה אין לגייר גוי קטן¹² אפילו אם אביו ואמו הביאוהו להתגייר¹³. אך אם כבר נמצא בבית יהודי מותר לגיירו.

⁷ שטמ"ק מהראב"ד והרשב"א

⁸ דלא משנחינן במחאתו בעודו קטן עד שיגדיל

⁹ שטמ"ק בשם התוס'

¹⁰ שיטת הרא"ש

¹¹ בתשובת ח"ס שם העלה דאפילו גם לידתו שלא בקדושה כל שנתגיירו עמו אחד מאבותיו אינו יכול למחות מאחר שדעת הרי"ף פרק החולץ דלעולם אינו יכול למחות אפילו גיירוהו ב"ד ובה"ג שכל דבריו דברי קבלה פסק עכ"פ בהביאוהו אבותיו אפילו לא נתגיירו עמו אינו יכול למחות וקרוב לודאי שגם דעת הרמב"ם הוא כן ובשיטה מקובצת הביא רבים מהפוסקים דפסקו דעכ"פ בנתגיירו עמו אינו יכול למחות ובהרא"ש פ"ק דכתובות לא מצינו שחולק להדיא על זה א"כ אין ספק דהכי הלכתא. ועיין שו"ת ציץ אליעזר חלק מז סימן סא עיין שו"ת שרידי אש חלק ב סימן סא עמוד תקטו ועכשיו אדבר ע"ד גירות קטן אם אביו ואמו רוצים לגיירו. וידע כת"ר כי בדבר הזה כבר דנו רבותינו גדולי ההוראה בדור שלפנינו וכולם הורו ואמרו, שאין לגייר בזמננו גר קטן אפילו אם אביו ואמו רוצים בכך, ויש כמה וכמה מעמים לדבר (וכל דבריהם נכונים ומוכרחים מדברי הראשונים. עיין כתובות י"א, א בשטמ"ק שם. והעיקר, שאין בזמננו שום זכות לקטן שגיירו אותו, ובפרט מי שמתגדל בבית הורים שאינם מקיימים תורה ומצוות, והילד ג"כ לא יקיים את המצוות שנתחייב בהם ע"י גירות. וא"כ לא זו בלבד שאין הגירות זכות לו, אלא היא חוב גמור, ואסור לגרום חוב לאדם אף על פי שאינו יהודי. ולא עוד, אלא שהגירות שהיא חובה לו היא בטלה ומבוטלת ואינו גר כלל ויבוא לידי מכשול, שיחשבוהו וגם הוא יחשוב א"ע לישראל. ואין לשער ולתאר את ריבוי המכשולים שיצאו מזה. ועיין עוד בשו"ת משנה הלכות חי"ב קפו

¹³ ועיין בשו"ת שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן כו ג. בתלמידים בבית ספר דתי שהם מנכריות שנתגיירו אצל הרעפארמער ואצל הקאנסערוואטיוון שאינו כלום, אפשר לתקן דאת הקטנים יגיירו כי הם א"צ קבלת מצוות ויגיירוהו ע"ד ב"ד והוא זכות להם כי מכין שלומדים בבי"ס דתי אצל מורים יראי שמים הרי מצוי שיתגדלו להיות שומרי תורה שלכן אף שהוא ספק הוא זכות ודאי, וגם אף אם לא יתגדלו להיות שומרי תורה מסתבר שהוא זכות דרשעי ישראל שיש להם קדושת ישראל ומצותן שעושין הוא מצוה והעבירות הוא להם כשגנה הוא ג"כ זכות מלהיות נכרים, וזה אני חושב שישכמו הבע"ב, וגם הגדולים מבני י"ג נמי אם יאמרו להם שצריכין להתגייר וכן הגדולות מבנות י"ב ודאי יתרצו ובוזה צריך להשתדל וכמובן להסביר הדבר באופן טוב ובנחת שודאי ישמעו לזה.

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

לפיכך זוג שאימץ ילד גוי צריך למולו ולהטבילו על דעת בית דין, ואין לקבל לגירות אלא ילד שיגדל בבית ששומרים בו תורה ומצוות¹⁴. וכך יעשו¹⁵ –

צריך להכין ג' אנשים כשרים ואינם קרובים זה לזה שהם יהיו הב"ד לכון שהמילה תהיה לגרות לזכותו. והמזהל צריך לברך למול את הגרים וברכת להכניסו אין לברך. ואח"כ מברך אחד על הכוס בנוסח זה "בא"י אמ"ה אקב"ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי בא"י כורת הברית"

וכשיגדל קצת עד שיהיה ראוי לטובלו שהוא כשיהיה ערך בן שתי שנים אז יטבלוהו ג"כ במעמד ב"ד שהם ג' אנשים כשרים שיחדום לכך, ויכונו להטבילו לזכותו לשם גרות ובמקוה כשרה ולעיין שלא יהיה דבר חוצץ בגופו ובשעריו ויעשה גר, ואז יקראו לו שם¹⁶ ויברכוהו אז בנוסח זה "אוא"א קיים את הילד הזה לישראל ויקראו שמו לישראל פב"פ על שם המגדלו¹⁷, וידלג מישמח האב עד צוה אותו אלקים, ויאמר חודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו פלוני הקטן גדול יהיה ויכנס לתורה ולחופה ולמע"ט.

וחייבים חוריו המאמצים לגלות לו קודם שיעשה בן י"ג שנה שהוא בן נכרים שגיירוהו, שאל"כ יש לחוש שימחה כשיתודע אף כשיהיה בן עשרים ויותר ויתבטל הגרות, ולכן יהיה אסור להשיאו אשה.

ואם היא ילדה אין לקרא לה שם עד שתגדל קצת, שתהיה ראויה להטבילה ויטבלוה במעמד ב"ד ועל דעתם לכוונת גרות לזכותה, ואז יקראו לה שם תיכף אחר הטבילה ואין צורך לחכות על יום קריאה כי בשעת הטבילה עדיף.

ועריך לגלות לה קודם שתעשה גדולה שהוא שתהיה בת י"ב שנה, שהיא בת נכרים מטעם הנזכר.

¹⁴ שו"ת שו"ת מנחת יצחק חלק ג סימן צט עיי"ש שהאריך לפלפל בזה שבלא זה לכאורה לא היו זכות ולא היו גירות כלל ועיי"ש שהאריך שבתינוק שהוא שלא בע"כ ושלא מדעת, אין מגיירין לכתחילה, ובדיעבד נראה דהוי גרות, כמו שנראה מדברי הר"ן ושאר מפרשים, וגם המרדכי בשם הראב"ה אפשר דמודה בכה"ג כנ"ל, וחזי לאצטרופי דעת הרמב"ם דס"ל אפילו בע"כ הוי גרות כנ"ל. ולכאורה באימוץ הוי רק דיעבד אך כתב נראה כיון שמסרה, אף אם רק האם, לאחד מן החברות, למסרה לכל אשר ירצו, ואף לישראלים ע"מ לגיירם, הוי כאלו באה האם לפנינו, דמה נפ"מ אם באה בעצמה, או שלחה את החברה, כיון שנודע שכן רצונה כנלענ"ד. אך למסקנא התיר רק בדיעבד שכבר אימצו אך לכתחילה אין להכניס נכרים תו ביתם

¹⁵ שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קסא

¹⁶ וטוב יותר שלא לקרוא לו שם עד הטבילה, ואם יתביישו ולא ירצו שידחו קריאת השם עד אחר הטבילה יכולים לקרא לו שם גם תיכף אחר המילה אבל טוב לדלג תיבת לישראל אלא לומר קיים את הילד ויקראו שמו פב"פ וזה הקטן גדול יהיה ויכנס לטבילה לקדושת ישראל ולתורה ולחופה ולמע"ט. וכשיגדל קצת עד שיהיה ראוי לטובלו יטבלוהו במעמד ב"ד ועל דעתם לכוונת גרות לזכותו.

¹⁷ כי אף שבעצם היה צריך לומר בן אברהם אבינו אבל כיון שרוצה המגדלו שיקראו על שמו יכולין לעשות כן כי יכולין לקרא לאדם שהוא בן המגדל ואין לחוש לקלקול דשמא יקדש אחת מקרובי המגדל ואשתו ויאמרו שאין הקידושין תופסין משום שיאמרו שהוא בנם דלא שכיח שיקדשו בזמננו קרובות שאין קידושין תופסין.

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

אדם שנשא נכרית ונולדו ילדים ממנה ועתה שב בתשובה ורוצה לגיירם בעודם קטנים, מעיקר ההלכה אפשר לקבל את הבנים ולגירן, בתנאי שהאם מסכימה על זה מרצונה הטוב, והיא עצמה מביאתן לגירות, ועל צד היותר טוב נכון להחתימה בכתב ידה שהיא מסכימה ע"ז בלא שום אונס כלל¹⁸. אך אם האב לא שב בתשובה אין לקבלם לגירות.

ד. הגדול שבא על הקטנה וקטן שבא על הגדולה ... כתובתו מאתים

קטנה¹⁹ פחותה מבת שלש שנים ויום אחד שנבעלה, אפילו בא עליה גדול עדיין בתולה נחשבת שהרי בתוליה חוזרין וכתובתה מאתים.

קטן פחות מבן ט' שנים ויום אחד שבא על הגדולה ונישאת כתובתה מאתים, שאין ביאתו ביאה עד שיהא בן ט' שנים ויום אחד. ודוקא שלא השיר בתוליה, אבל אם ידוע²⁰ שהשיר בתוליה אינן חוזרין ואין לה אלא מנה, שהרי מ"מ אינה בתולה, והרי היא לכל הפחות כמוכת עץ²¹ שכתובתה מנה כמו שיבואר.

ה. מוכת עץ כתובתה מנה בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן הנישואין כתובתן מנה

מי שאין לה בתולים כתובתה מנה, בין אם נבעלה ובין אם נשרו בתוליה מחמת מכה וכדומה²², לפיכך כנסה בידעה שאינה בתולה או שנתאלמנה²³ או נתגרשה או נחלצה מן הנישואין, כגון שנכנסה עם הראשון לחופה, אין כתובתה אלא מנה, שמשנכנסה לחופה הרי היא בחזקת בעולה אפילו יש לה עדים שלא נסתרה עם הראשון או אומרים שבחזקת בעולה נשאה²⁴ ואין לה אלא מנה, ולפיכך אין לו עליה גם כן טענת בתולים.

¹⁸ שו"ת יביע אומר חלק ב – אבן העזר סימן ד, שו"ת ציץ אליעזר חלק יח סימן סה ד"ה ונראה שצריך

¹⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז סז ד

²⁰ ובסתם תלינן שלא השיר. הפלאה קונט"א שם

²¹ ואע"ג שנעשה בה מעשה ביאה וא"כ לכאורה הרי זה מקח טעות ואין לה כלום צ"ל לפי המסקנא תליא מלתא בקפידא כמ"ש בתוס' וקטן אין קפידא כל כך. ב"ש שם ג, ואפילו הבעלה ברצון אין קפידא כל כך. הפלאה שם

²² שו"ע ונו"כ שם ה

²³ שו"ע ונו"כ דם ב

²⁴ שאינו סומך על העדים מאחר דנשאת סבר לשבחה אומרים כן. ב"ש שם ב

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

דף יא:

ו. הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו יתירות על בנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מנה ואין להן טענת בתולין

גיורת²⁵ ושבויה ושפחה שנתגיירו או נפדו ונשתחררו מבת שלש שנים ויום אחד ומעלה כתובתן מנה, ואין להן טענת בתולים שמסתמא בחזקת בעולות הן.²⁶

ז. כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה ... ולא כלום נמצאת מוכת עץ יש לה כתובה מנה

הכונס²⁷ אשה על מנת שהיא בתולה ונמצאת בעולה, אף על גב שלענין קידושין מקודשת, שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות,²⁸ לענין כתובה אם רוצה לגרשה אין לה כתובה כלל, אפילו מנה אין לה שהרי זה מקח טעות. וגם תוספת כתובה אין לה.²⁹

אבל אם כנסה על מנת שהיא בתולה ונמצאת מוכת עץ, כלומר שנשרו בתוליה מחמת מכה וכדומה, אין זה מקח טעות כל כך, שרוב בני אדם אינם מקפידין על זה, לפיכך כתובתה מנה ולא מאתיים כמו בהכיר בה שהיא מוכת עץ שאין לה אלא מנה, שהרי מכל מקום לאו בתולה היא.

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ג

²⁶ נראה דאם יש עדים שלא נסתרה אחר שנעשה בת ג' שנים שכתובתה מאתיים ויש לה טענת בתולים ולהפסיד הכל אף שלגבי אלמנה מן הנשואין אפילו יש עדים לא מהני דחושב דלשבה אומרת כן שאני התם דמן הנשואין איבא חזקה משא"כ בגיורת ספיקא בעלמא וסומך אעדים. בית יעקב סימן סז סעיף ג

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ה

²⁸ הפלאה קונט"א שם

²⁹ בד"מ וכ"כ בש"ג שכל שהיא ידעה ולא הגיד' לו אין לה תוספת כתובה דהוי לה לגלות לו אף על גב בחייבי לאוין אמרי' דיש לה תוספת כתובה דסברי דמפיים לה מ"מ כל עיקר שכותב לה ת"כ מחמת חיבת ביאה כתב לה והיא ידעה מזה אין לה תוספת כתובה ויש לדמות לבעלת מום. ב"ש שם ד. ועי' בח"מ ה.